

STORTINGET

Innst. 206 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:40 S (2021–2022)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at Stortinget må få evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder til behandling

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om evalueringen av systemet for nye metoder.
2. Stortinget ber regjeringen se på hvordan kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder kan innlemmes i Nasjonal helse- og sykehusplan.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Elise Madland, Cecilie Myrseth, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspar-

tiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til forslagene i Dokument 8:40 S (2021–2022) om at Stortinget må få evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder til behandling. Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol har uttalt seg om forslagene i brev til komiteen av 10. januar 2022. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen. Det har vært avholdt skriftlig høring, og det er kommet inn i alt 16 innspill.

Komiteen viser til evalueringsrapporten av systemet for Nye metoder i spesialisthelsetjenesten. Evalueringen ble lagt fram 18. november 2021. Proba fikk oppdraget med å lage rapporten etter en anbudskonkurranse.

Komiteen merker seg at samtlige organisasjoner som har sendt høringsinnspill, er positive til at evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder tas til behandling i Stortinget. Statsrådets vurdering av forslaget er at evalueringen ikke bør tas til behandling i Stortinget.

Komiteen merker seg også at de organisasjonene som kommenterer forslaget om at kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder kan innlemmes i Nasjonal helse- og sykehusplan, er positive til forslaget. Statsrådets vurdering er at utviklingen av systemet bør skje så nært tjenesten som mulig, og av aktørene som kjenner helsetjenesten og fagområdene godt.

Komiteen viser til Meld. St. 34 (2015–2016) Verdi-er i pasientens helsetjeneste – Melding om prioritering, jf. Innst. 57 S (2016–2017), der prioriteringskriteriene som ligger til grunn, er nytte, alvorlighet og ressurs. Komiteen viser samtidig til at det i flere av høringsinn-

spillene uttrykkes behov for en ny prioriteringsmelding, noe komiteen støtter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til statsrådets svarbrev. Disse medlemmer deler både statsrådets og forslagsstillernes engasjement for videreutvikling av Nye metoder, ikke minst viktigheten av at det er åpenhet og tillit til systemet i befolkningen. I den anledning avdekket evalueringsrapporten flere elementer som må endres eller utvikles, noe også flere av høringsinstansene påpeker i sine svar.

Disse medlemmer viser til at Hurdalsplattformen slår fast at regjeringen vil gjøre endringer i systemet for Nye metoder for å få behandlingstiden ned, sikre tillit til systemet og gi brukere og fagfolk en sterkere stemme. Regjeringen vil legge frem en ny prioriteringsmelding som blant annet diskuterer innføringen av persontilpasset medisin og sikrer åpenhet og etterprøvbarehet rundt prioriteringer i helsetjenesten.

Disse medlemmer viser videre til at statsråden i sitt svarbrev peker på at større inkludering av brukere og klinikere, økt åpenhet og mer effektiv saksbehandling kan følges opp gjennom oppdrag allerede i inneværende år. Disse medlemmer mener at en stortingsbehandling av evalueringsrapporten vil forsinke arbeidet, og således fungere mot sin hensikt. Disse medlemmer vil også understreke at det er ikke en vanlig praksis at en utredningsrapport behandles i Stortinget.

Disse medlemmer vil påpeke at det var bred involvering ved utarbeidelsen av evalueringsrapporten, og det er et stort og viktig engasjement knyttet til videreutviklingen av Nye metoder. Disse medlemmer er opptatt av at det raskt gjennomføres hensiktsmessige endringer i systemet til pasientenes beste, og at både tillit og åpenhet forbedres. I den sammenheng er også høringsinnspillene til denne saken viktig å ta med seg inn i det videre arbeidet. Disse medlemmer vil arbeide for god oppfølging i denne saken, og sørge for at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med den varslede meldingen om persontilpasset medisin og prioriteringer i helsetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er avgjørende at vi har et nasjonalt system for Nye metoder som fungerer effektivt, samtidig som det ivaretar de fire legemiddelpolitiske målene fastsatt av Stortinget. Disse medlemmer vil påpeke at den nylig gjennomførte evalueringen viser at det er bred støtte for hovedtrekkene bak systemet for Nye metoder. Disse medlemmer viser likevel til at evalueringen tydelig viser at det er et forbedringspotensial for å gjøre systemet likeverdig og sikre rask introduksjon av nye metoder i spesialisthelsetjenesten. Disse medlemmer mener det er alvorlig at evalueringen trekker frem at vi i

Norge tar i bruk nye legemidler senere enn andre nordiske land, og er ikke fornøyd med norske pasienters tilgang til nye legemidler. Disse medlemmer mener regjeringen må sørge for at tiden det tar for innføringsprosessen for legemidler i Norge, reduseres betraktelig. Disse medlemmer mener også det er viktig å merke seg at evalueringen fastslår at systemet fungerer dårlig for medisinsk utstyr. Nesten ingen utstyrsbaserte metoder er blitt vurdert i Nye metoder, og det fremgår at leverandørene mener systemet ikke fungerer for deres metoder.

Disse medlemmer viser til at Stortinget tydelig har definert fire legemiddelpolitiske målsettinger som innebærer: å sikre god kvalitet ved behandling med legemidler, legemidler skal ha lavest mulig pris, likeverdig og rask tilgang til effektive legemidler og at det skal legges til rette for forskning og innovasjon. Disse medlemmer har merket seg at flere høringsinstanser trekker frem at det synes som om lavest pris og økonomi er et mål som vektet høyere enn de andre tre.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de fire legemiddelpolitiske målene følges og vektet likt i systemet for Nye metoder.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt og Pasientfokus mener det er alvorlig at evalueringen og høringsinnspillene til komiteen slår fast at det er manglende tillit til systemet for Nye metoder. Disse medlemmer viser til at det fra flere høringsinstanser legges vekt på behovet for økt transparens og åpenhet i vurderinger og prosesser, og mener dette også er viktig for å sikre tillit til beslutningene. Disse medlemmer mener det fremover er særlig viktig å jobbe med å øke tilliten til systemet for Nye metoder hos pasienter, pasientorganisasjoner, helsepersonell og i legemiddelindustrien.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre økt bruker- og klinikerinvolvering i systemet for Nye metoder.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus mener Norge er en sinke når det kommer til å ta i bruk nye medisiner, spesielt på kreftområdet og for sjeldne sykdommer. Med dagens system dør syke mens de venter på at medisiner skal godkjennes, og mange lever med store smerter helt unødvendig. Disse medlemmer mener det er nødvendig med en rekke endringer i systemet for godkjenning av nye medisiner i Norge, og hensynet til pasientene må vektlegges langt høyere enn hva det gjør i dag.

Disse medlemmer viser til at Norge har et av verdens beste helsevesen, men når det kommer til godkjenning av nye medisiner og behandlinger, så bruker vi vesentlig lengre tid enn andre sammenliknbare land. Norge ligger på syvende plass av totalt ti sammenliknbare land i Europa på tilgjengelighet for medisiner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener Beslutningsforum har for strenge økonomiske prioriteringer, og at det får konsekvenser for pasientsikkerheten. Det er fremkommet flere saker i mediene om pasienter som vet om medisiner de ønsker å prøve, og som er tilgjengelige i andre europeiske land, men som pasientene ikke får tak i i Norge.

Disse medlemmer mener det er uheldig at det kun er de administrerende direktørene i de regionale helseforetakene som sitter med beslutningsmyndighet i Beslutningsforum. Disse medlemmer mener at pasientgrupper og fagfolk i langt større grad bør lyttes til og være med på avgjørelsene om nye medisiner i Norge skal godkjennes.

Disse medlemmer viser til at det i snitt tar over 500 dager før legemidler blir innført i Norge. Til sammenlikning bruker man i Danmark rundt 150 dager. For mange pasienter betyr dette at man ikke rekker å motta medisinen man trenger, før man er død, til tross for at legemiddelet allerede har gått gjennom en omfattende godkjenningssprosess i EMA – det europeiske legemiddelbyrået.

Disse medlemmer er av den oppfatning at man i godkjenningssprosessen av legemidler overvurderer kostnadene, og undervurderer helsegevinstene for pasientene. Med utfordringene i Beslutningsforum for nye metoder ser man at pasienter tyr til innsamlingsaksjoner og tar opp lån for å betale for medisiner sine av egen lomme. Det skaper et skille, og gjør at de som har råd til medisiner, kan kjøpe seg frisk, mens de med dårlig råd må basere seg på lån, innsamlingsaksjoner eller bidrag fra venner og familie.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Pasientfokus mener at et land som Norge, med store ressurser og et sterkt helsevesen, bør ha som mål å ha kortest behandlingstid for godkjenning av nye behandlinger og medisiner i Europa. Disse medlemmer mener dagens system ikke er tilfredsstillende for de syke som trenger behandling, og at det er naturlig å se på hvordan man kan etablere et system som prioriterer de syke foran økonomi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener et viktig prinsipp er å sette pasienten i sentrum. Konsekvensen av å ha en sammenset-

ning i Beslutningsforum for nye metoder der de med beslutningsmyndighet er de samme som har overordnet ansvar for helsebudsjettene, fører til at økonomiske prioriteringer settes foran pasientens eget beste.

Disse medlemmer mener vi også må ha åpenhet om hvorfor medisiner avslås. Med dagens system blir avgjørelsene i stor grad unntatt offentlighet, og man har ingen mulighet til å anke beslutningene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt peker på at flere av høringsinnspillene trekker fram at det er prinsipielle problemer ved Nye metoder knyttet til enkeltpersoners rett til individuell vurdering. Flere av høringsinstansene peker på at dette ikke blir adressert i Probas rapport. Disse medlemmer mener at en gjennomgang i Stortinget bedre vil kunne belyse og behandle dette viktige punktet.

Disse medlemmer vil trekke fram at Proba skriver i sin rapport at de finner lav og varierende grad av tillit til Beslutningsforum for nye metoder blant både brukere og leverandører. Dette nevnes i flere av høringsinnspillene og har også kommet fram i medieoppslag om enkeltsaker. Legeforeningen trekker i sitt notat fram at de opplever saksgangen som lukket, og at prosessene er vanskelige å få innsyn i:

«For Legeforeningen, fagmedisinske foreninger, og enkeltklinikere fremstår derfor Nye metoder i stor grad som en 'svart boks'. Det er vanskelig å følge med på når metodevurderingsrapporter er ferdigstilt, og sakspapirene fra møtene i hhv. Bestiller- og Beslutningsforum publiseres først i etterkant av møtene. Dette gjør at prosessene i Nye metoder fremstår som lukket og uten mulighet for medvirkning og dialog.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus peker på at Beslutningsforum for nye metoder forvalter store ressurser, og for mange spørsmål om liv og død. For at befolkningen skal kunne ha tillit til at disse beslutningene er godt fundert og tatt etter brede og solide vurderinger, er transparens og påvirkningsmulighet fra berørte parter nødvendig. Disse medlemmer mener at en behandling i Stortinget vil øke tilliten til prosessen og også bidra til at berørte kan bli hørt i en formell høring.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til at Stortinget i forbindelse med lovfestingen av systemet for Nye metoder vedtok at systemet skulle evalueres. Disse medlemmer mener, med bakgrunn i at Stortinget selv vedtok evaluering, at det er naturlig at Stortinget også får behandle og ta stilling til evalueringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og

Kristelig Folkeparti fremmer på dette grunnlaget følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om evalueringen av systemet for Nye metoder.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det er regjeringens ansvar å følge opp evalueringen av Nye metoder, og viser også til statsrådets brev hvor statsråden sier at dette arbeidet er i gang. Disse medlemmer mener det er viktig at Stortinget holdes orientert om dette, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget, senest i statsbudsjettet for 2023, hvordan evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder er fulgt opp.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til at det er stor interesse for de vedtak og beslutninger som fattes i Beslutningsforum for nye metoder. Likebehandling og transparens er viktig på et område som har så stort betydning for enkeltmennesker som det medisiner kan ha.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener et felles system er viktig, men utviklingen må være kontinuerlig, slik at systemet følger den medisinske og teknologiske utviklingen. For å sikre en kontinuerlig utvikling mener disse medlemmer Nye metoder har en plass i Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Disse medlemmer merker seg at statsråden mener utviklingen bør skje så nært tjenesten som mulig, og mener dette bør være mulig å kombinere.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen se på hvordan kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder kan innlemmes i Nasjonal helse- og samhandlingsplan.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at forslagsstillerne ønsker at kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder skal innlemmes i Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Disse medlemmer mener den raske medisinske utviklingen tilsier at en slik tilnærming vil kunne virke utsettende på viktig utvikling og endringer, og forventer at regjeringen til enhver tid følger opp og kommer til Stortinget med forslag til endringer og forbedringer, slik at systemet virker til det beste for norske pasienter. Disse med-

lemmer mener derimot at det er behov for å starte arbeidet med en ny legemiddelmelding, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette arbeid med en ny legemiddelmelding, slik at den kan behandles i Stortinget i inneværende stortingsperiode.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener det ikke er en motsetning mellom å innlemme utvikling av Beslutningsforum for nye metoder i Nasjonal helse- og samhandlingsplan og det å igangsette arbeidet med en ny legemiddelmelding, men at begge deler vil være hensiktsmessig. Disse medlemmer viser til at det er skjedd store endringer og dukket opp mange nye problemstillinger på feltet siden forrige melding som kom i 2015, både tilknyttet utvikling av nye metoder og i andre områder på legemiddelfeltet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget, senest i statsbudsjettet for 2023, hvordan evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder er fulgt opp.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om evalueringen av systemet for Nye metoder.

Forslag fra Høyre, Rødt og Pasientfokus:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre økt bruker- og klinikerinvolvering i systemet for Nye metoder.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen se på hvordan kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder kan innlemmes i Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Forslag fra Høyre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at de fire legemiddelpolitiske målene følges og vektet likt i systemet for Nye metoder.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen igangsette arbeid med en ny legemiddelmelding, slik at den kan behandles i Stortinget i inneværende stortingsperiode.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:40 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om at Stortinget må få evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder til behandling – vedtas ikke.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 22. mars 2022

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Bård Hoksrud

ordfører

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/5292-

10. januar 2021

Dokument 8:40 S (2021-2022) representantforslag om at Stortinget må få evalueringen av Beslutningsforum for nye metoder til behandling

Jeg viser til brev fra Stortingets helse- og omsorgskomite datert 2. desember 2021, vedlagt representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein.

Det blir fremmet forslag om at Stortinget skal få evalueringen av systemet for nye metoder til behandling og at regjeringen skal vurdere hvordan kontinuerlig utvikling av Beslutningsforum for nye metoder kan innlemmes i Nasjonal helse- og sykehusplan.

Jeg deler representantenes engasjement om videreutvikling av system for Nye metoder. Evalueringen peker på utfordringer som vi må ta tak i. Blant annet er det rom for å videreutvikle systemet når det gjelder tiden det tar for innføring av nye metoder og når det gjelder involvering av klinikere og brukere i prosessene. Dette er noe regjeringen og jeg er opptatt av å forbedre. Vi vil også arbeide videre for å styrke åpenheten og tilliten til systemet i befolkningen.

I forkant av overrekkelsen av evalueringsrapporten har enkelte gitt uttrykk for en forventning om at evalueringsrapporten bør behandles i Stortinget. Det er forståelig at berørte parter ønsker å få en ytterligere mulighet til å komme til orde gjennom en høring på Stortinget. Jeg mener likevel det er flere grunner til at evalueringsrapporten i sin helhet ikke bør behandles i Stortinget:

- 1) En ev. stortingsbehandling av evalueringsrapporten vil være tidkrevende og forsinke det videre forbedringsarbeidet. Det er tydelig at anbefalingene fra rapporten må følges opp i flere spor. Min vurdering er at flere av forslagene som er rettet mot bl.a.

større inkludering av brukere og klinikere, økt åpenhet og mer effektiv saksbehandling, raskt kan følges opp gjennom oppdrag til de regionale helseforetakene og underliggende etater allerede i 2022. Det er viktig at aktørene i systemet får arbeidet med videreutviklingen av systemet i tråd med ansvarsforholdene.

- 2) I arbeidet med evalueringen har det vært en bred involvering av de berørte aktørene. Rapporten bygger i stor grad på deres erfaringer med systemet. Over hundre informanter fra helsetjenesten, forvaltningen, academia, industrien og pasient- og brukerorganisasjoner er blitt intervjuet. Det har også vært en referansegruppe der systemaktørene, industrien og to pasient- og brukerorganisasjoner var representert. Jeg mener aktørenes behov for å komme til orde har vært godt ivarettatt og at rapporten tydelig viser ulike aktørers ståsted og avveininger knyttet til ulike problemstillinger.
- 3) Det er ikke vanlig praksis at utredningsrapporter bestilt av departementet behandles i Stortinget. Til forskjell fra en offentlig utredning, som en NOU, er ikke forsknings- og utredningsrapporter utformet av konsulentselskaper like tiltaksorienterte i sine formuleringer. Dette har Proba også påpekt. Rapporten gir en god beskrivelse av utfordringsbildet og peker på noen anbefalinger som må vurderes videre i oppfølgingen.

Etter min vurdering bør utviklingen av systemet skje så nært tjenesten som mulig og av aktørene som godt kjenner helsetjenesten og fagområdene, utfordringene og mulighetsrommet. Jeg mener at evalueringen gir et godt kunnskapsgrunnlag for innretningen av utviklingsarbeidet med systemet.

I Hurdalsplattformen har regjeringen sagt at vi vil legge fram en melding for Stortinget som blant annet vurderer persontilpasset medisin og omhandler prioriteringer i helsetjenesten. Det vil i den forbindelse være naturlig også å komme inn på vurderinger om videreutvikling av systemet for Nye metoder.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol

